

TAMPEREEN
YLIOPISTO

YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA

Etäkäyttö ja avaamisen haasteet

Kierrätä ja käytä: avoin data tutkimuksessa –
seminaari 20.3.2018

Turkka Näppilä, FT, datan hallinnan asiantuntija
Yhteiskuntatieteiden tiedekunta / Terveystieteet

Mitä on etäkäyttö?

- Esimerkkinä Tilastokeskuksen Fiona-etäkäyttöjärjestelmä:
  - Tietoturvallinen käsittely-ympäristö tutkimuksessa tarvittaville *yksikkötason aineistoille*
  - Tutkija avaa työasemaltaan *suojatun etäyhteyden* TK:n hallinnoimalle palvelimelle verkkoyhteyden kautta
  - Työskentely tapahtuu suljetussa järjestelmässä, ja tutkimusaineisto siirtyy käyttäjälle ainoastaan *työpöytänäkymänä*
  - Tutkimustuloksia tai muuta materiaalia saa siirtää järjestelmästä pois vain *tarkistusmenettelyn* kautta.

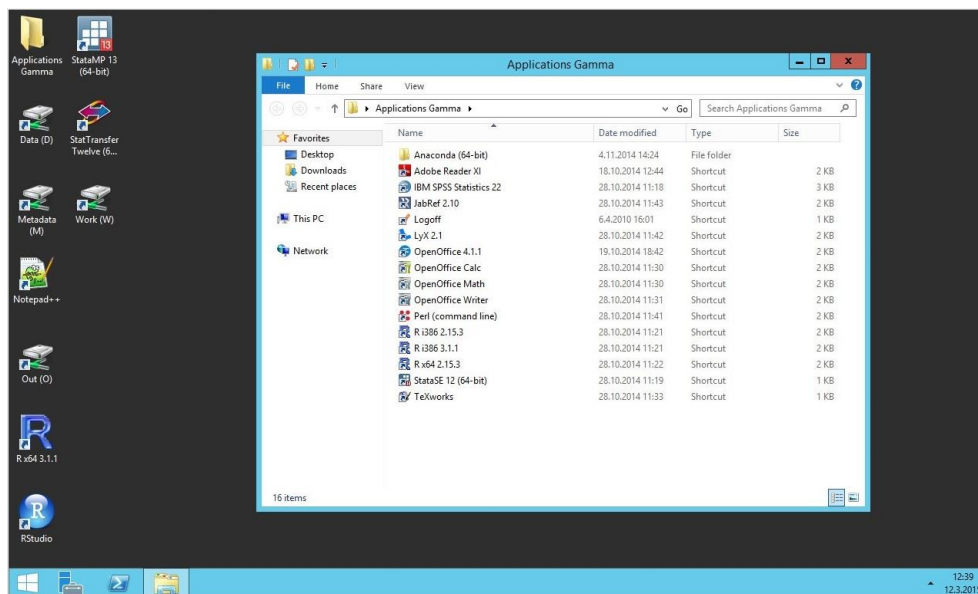
TAMPEREEN
YLIOPISTO

YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA

Etäkäyttö käytännössä (Fiona)

THE
POWER
TO KNOW.

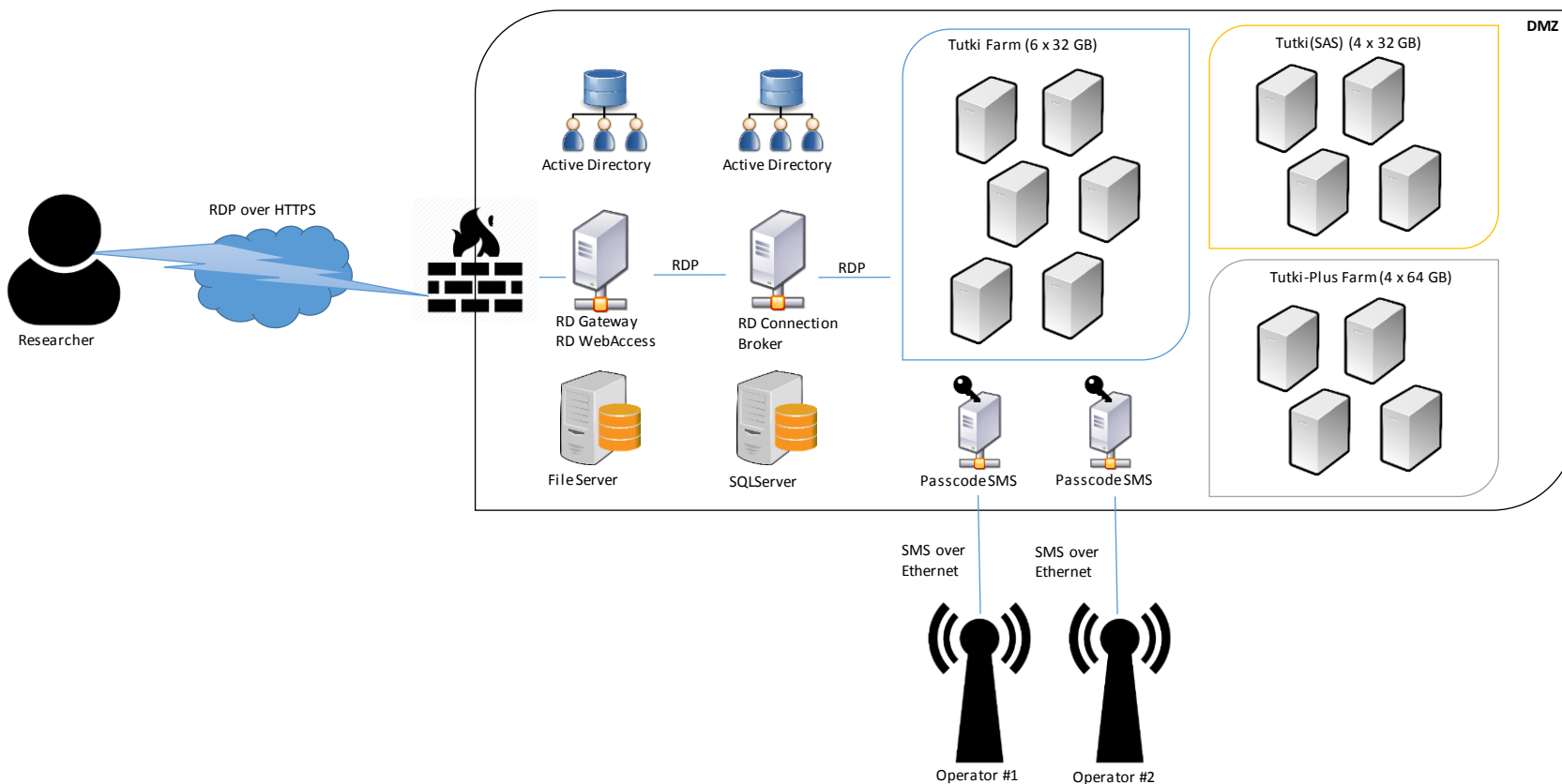

vmware®

sms | passcode

Etäkäyttö käytännössä (Fiona)

Miksi etäkäyttö?

- Käyttöluvan antaja pystyy vakioimaan aineistojen käyttöön liittyvät tietoturva- ja tietosuojatoimet
  - järjestelmän sisäänrakennettu tietoturvallisuus
  - tietosuoja varmistettu sopimuksilla (vastuut ja sanktiot)
- Taustalla myös 25.5.2018 alkaen sovellettava EU:n tietosuoja-asetus

Roolit etäkäytössä?

- **Rekisterinpitäjällä** tarkoitetaan “luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot”
- **Henkilötietojen käsittelijällä** tarkoitetaan “luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun”
- **Vastaanottajalla** tarkoitetaan “luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, jolle luovutetaan henkilötietoja, oli kyseessä kolmas osapuoli tai ei”
- **Kolmannella osapuolella** tarkoitetaan “luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta toimielintä kuin rekisteröityä, rekisterinpitäjää, henkilötietojen käsittelijää ja henkilöä, joilla on oikeus käsitellä henkilötietoja suoraan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän välittömän vastuun alaisena”

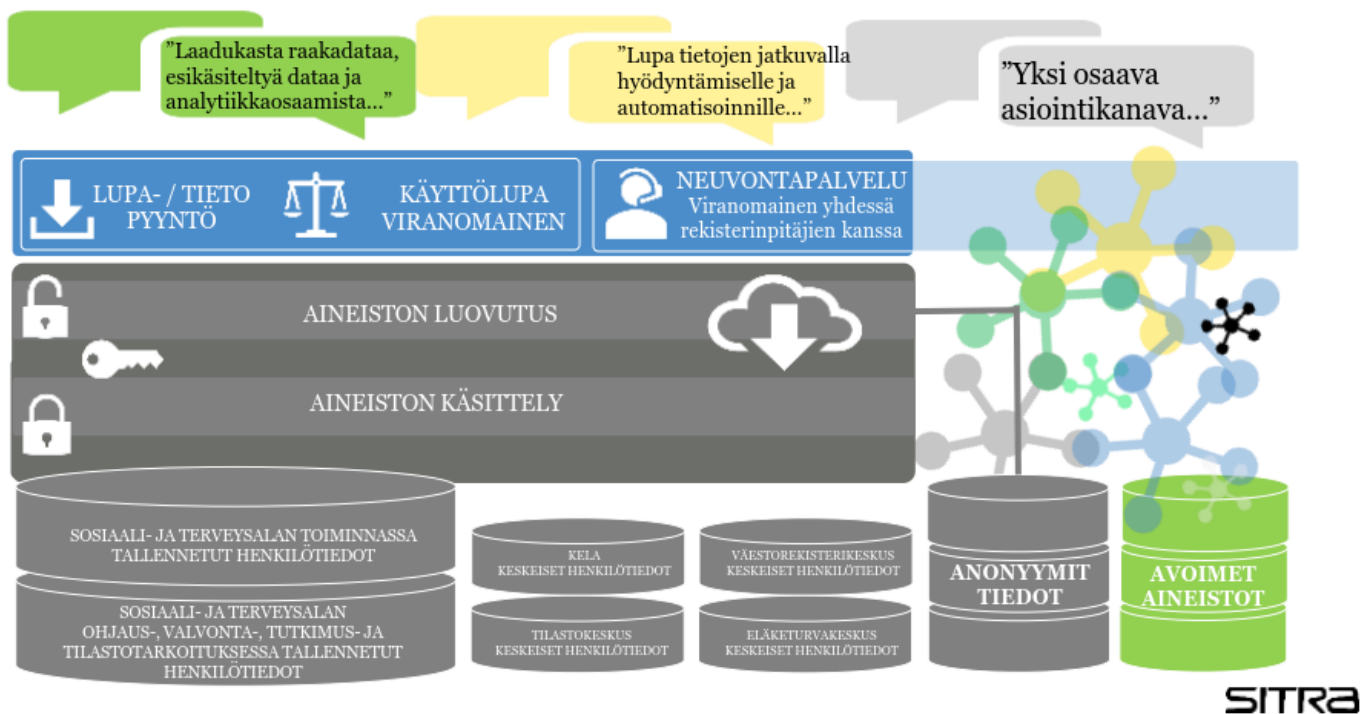
Etäkäytön tulevaisuus

- Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi ([HE 159 2017 vp](#))
  - *20 § Tietoturvallinen käyttöympäristö*
- Sitra: Isaacus
  - <https://www.sitra.fi/aiheet/hyvinvointidata/>
- Hyvinvointi- ja terveysdatan informaatioportaali
  - <http://hytedata.fi/>

Sote-alan käyttöluvaviranomainen

Kohti kestäväää datataloutta

Etäkäytön jälkeen

- Tarkoitettu aineistoille, joita ei voi sinänsä avata
  - aineistot hävitetään käyttöoikeuden päätyttyä
- *Aineistojen säilyttäminen tutkimuksen aktiivivaiheen päätyttyä?*
- *Miten tutkimus voidaan toisintaa?*

Mitä voidaan avata?

- Summatieto, anonymisointi
  - jos käyttöluupa sallii
  - varmistettava, ettei yksilöitä voida tunnistaa
- Tutkimusmenetelmien avaaminen?
  - poimintamekanismit
  - syntaksit, algoritmit

Yhteenveto

- Etäkäyttöjärjestelmät suunniteltu yksikkötason tietojen (esim. arkaluonteinen henkilötieto) käsittelyyn
- Suunniteltu datalle, jota ei voida sinällään avata
- Voidaanko aineiston muodostamisessa käytetyt poimintamekanismit avata?

TAMPEREEN
YLIOPISTO

YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA

Kiitos!

turkka.nappila@uta.fi